

Անցորդը

հեղինակ՝ Ռեյ Բրեդբերի

թարգմանիչ՝ Լևոն Անանյան

Նոյեմբերյան երեկոների ադամամուրթին քաղաքը լցնող խաղաղության, անդորրի մեջ մտնել, քայլել բետոնե անհարթ մայրերով և տրորել սալերի արանքներից ծլած խոտը, ձեռքերը գրպանները դրած քայլել լռության և միջով. ահա թե աշխարհում ինչն էր ամենից ավելի սիրում Լեոնհարդ Միդը: Միրում էր կանգնել խաչմերուկում, նայել լուսնի լույսով ողողված փողոցներին, մտորելով, թե ուր գնա: Մի բան, որ եթե ճիշտը խոստովանենք, այնքան էլ էական չէր: Նա մենակ, կամ գրեթե մենակ էր 2052 թվականի այդ աշխարհում: Եվ, վերջապես, որոշելով, թե որ ուղղությամբ է գնալու, նա քայլում էր. ու սառած օդը, սիգարի ծխի նման քուլա-քուլա տարածվում էր նրա շրթունքներից:

Երբեմն շատ հեռուներն էր գնում նա և տուն էր վերադառնում միայն կեսգիշերին: Ջննում էր տներն ու քոթեջները, և թվում էր նրան, թե քայլում է գերեզմանատան միջով, իսկ պատուհաններից նշարվող լույսի թույլ շողերը նման էին լուսատուիկների կայծկլտող կրակներին: Երբեմն գորշ, խաբուսիկ ստվերներն էին հայտնվում սենյակների ներսի պատերին, եթե միայն վարագույրները դեռ չէին քաշված, և կամ անորոշ շրջյուններ էին լսվում տների բաց պատուհաններից, տներ, որոնք նման էին շիրմաքարերի:

Լեոնհարդ Միդը կանգ առավ, բարձրացրեց գլուխը, ականջ դրեց, նայեց շուրջը և շարունակեց ճանապարհը չեչոտ սալերի վրայով: Երեկոները զբոսանքի դուրս գալիս, վաղուց ի վեր, նա ողջամտորեն հագնում էր սպորտային մաշիկներ, հակառակ դեպքում նրան կհետապնդեր շների հաչոցը, կվառվեին լույսերը, պատուհաններում մարդկանց գլուխներ կհայտնվեին, և ամբողջ փողոցը զարմացած կնայեր նոյեմբերյան երեկոյի խավարում թաղված նրա միայնակ կերպարանքին:

Այդ երեկո նա քայլեց դեպի արևմուտք, դեպի անտեսանելի ծովը: Սառը օդը, որ կարծես սառցե բյուրեղիկներով էր հագեցված, կսկծացնում էր նրա քիթն ու թոքերն էր ծակոտում եղևնու ասեղներով: Նա հաճույքով էր լսում թափվող տերևների թույլ շրջունը իր փափուկ ներբանների տակ և հանդարտ ու անշտապ ինչ-որ բան էր սուլում մեղմորեն: Երբեմն կռանում մի տերև էր վերցնում, հազվադեպ հանդիպող լապտերների լույսի տակ գնում էր տերևի ջիղերը և շնչում նրա դառը բույրը:

— Հէ՛յ, դո՛ւք,— նա ցածրաձայն դիմեց տներին:— Ի՞նչ են հաղորդում չորրորդ ալիքով: Իսկ յոթերորդո՞վ: Իններորդո՞վ: Դեպի ո՞ւր է սլանում կավթոյր: Իսկ բլրակի վրա արդէն հայտնվե՞լ է նրան օգնության հասնող հեծելագորը:

Երկար ու դատարկ փողոցը լուռ էր: Միայն նրա ստվերն էր սահում այդ փողոցով, ինչպես դաշտերի վրայով սահում է բազեի ստվերը: Եթե մարդ աչքերը փակի և քարանա տեղում, ապա ինքն իրեն կարող է պատկերացնել Արիզոնայի ձմեռային հողմակարոտ անապատում, որտեղ հազար մղոն շառավղով ոչ մի տնակ չկա: Իսկ այս փողոցները չորացած գետերի հուններ են:

— Իսկ հիմա՞,— հարցրեց նա տներին և նայեց ձեռքի ժամացույցին:— Արդէն ութն անց կէ՞ս է: ՄԻ դյուժին սպանությունների ժամանա՞կը: Վիկտորինա՞: Ռեյո՞ւ: Ծաղրածուի անկումը բեմի՞ց:

Սա ի՞նչ բան էր: Ծիծաղ լսվեց լուսնի տակ ճերմակին տվող տնից: Նա կանգ առավ, բայց այլևս ոչինչ չէր լսվում. շարունակեց քայլել. ոտքը դիպավ ճեղքված սալին, և նա հազիվ պահեց հավասարակշռությունը: Բետոնի մեջ առաջացած ճեղքից աճել էին խոտ ու ծաղիկների ցողուններ: Տասը տարի շարունակ նա օր ու գիշեր քայլել էր այստեղ, անցել էր հազարավոր մղոններ և ոչ ոքի չէր հանդիպել, ոչ մի մարդու չէր հանդիպել այդ ընթացքում: Նա մոտեցավ տերևներով ծածկված խաչմերուկին, որտեղ խաչվում էին քաղաքով անցնող երկու հիմնական մայրուղիները: Ցերեկն այստեղ աշխատում էին գազային կայանները: Աղմկում էր մեքենաների հազարանոց ծովը: Խշշացող այդ հսկայական միջատները սողում էին աղբաբզեզների պես: Դուրս մղվող գազերի թույլ հոտ արձակելով, նրանք շտապում էին դեպի իրենց տները: Բայց գիշերով այս մայրուղիներն էլ էին նման ցամաքած գետերի. քարե հուն և շողացող լուսին:

Նա թեքվեց դեպի իր տունը տանող նրբանցքը: Մինչև տուն հասնելը մնացել էր մի թաղամաս, երբ հանկարծ անկյունից դուրս պրծած միայնակ մեքենան գրկեց նրան իր լապտերների լույսով: Նա կանգ առավ և, գիշերային թիթեռի պես լույսով հմայված, քայլեց մեքենայի կողմը:

Մետաղյա ձայնը հրամայեց.

— Կա՛նգ առեք, կա՛նգ առեք: Տեղից չշարժվե՛ք:

Նա քարացավ:

— Ձեռքերդ վե՛ր:

— Բայց...— ասաց նա:

— Ձեռքերդ վե՛ր: Հակառակ դեպքում՝ կկրակենք:

Իհարկէ, դա ոստիկանությունն էր, բայց ի՞նչ հազվագյուտ, գրեթէ անհավանական երևույթ է սա: Մոտ երեք միլիոնանոց ազգաբնակչություն ունեցող քաղաքում մնացել է միայն մեկ ոստիկանական մեքենա: Դեռ անցյալ տարի, ընտրությունների ժամանակ ոստիկանական մեքենաները երեքից կրճատեցին մինչև մեկը: Հանցագործությունները գնալով ավելի էին նվազում, և մնացել էր այս միակ մեքենան, որը սկսել էր քաղաքի փողոցներով:

— Ձեր անո՞ւնը,— հարցրեց ոստիկանական մեքենան մետաղե շշուկով:
Պայծառ, աչք ծակող լույսի տակ նա չէր կարողանում տեսնել այնտեղ նստածներին:

— Լեոնհարդ Միդ,— պատասխանեց նա:

— Բա՛րձր:

— Լեոնհարդ Միդ:

— Զբաղմո՞ւնքը:

— Կարծում եմ, որ ինձ կարելի է գրող կոչել:

— Դա զբաղմունք չէ,— ասաց ոստիկանական մեքենան, կարծես ինքն իր հետ խոսելիս լինէր: Լույսը նրան գամել էր տեղում, և նա կանգնած էր անշարժ, գնդասեղով ամրացրած թիթեռնիկի պես:

— Ճիշտ է,— ասաց Լեոնհարդ Միդը: Տարիներ շարունակ նա չէր գրում այլևս: Ամսագրերն ու գրքերը վաղուց արդեն չէին վաճառվում: «Հիմա ամեն բան տեղի է ունենում երեկոները, շիրմաքարերի նմանվող տներում,— մտածում էր նա:— Այդ շիրմաքարերը ներսից աղոտ կերպով լուսավորված են հեռուստացույցների լույսով, այնտեղ մարդիկ են նստած, որոնք մեռելների են նման. մոխրագույն կամ բազմերանգ լույսերի ճառագայթները շոյում են նրանց դեմքերը, բայց երբեք չեն հուզում նրանց»:

— Դա զբաղմունք չէ,— կրկնեց շրշացող գրամոֆոնային ձայնը:— Այստեղ ի՞նչ եք անում:

— Զբոսնում եմ,— ասաց Լեոնհարդ Միդը:

— Զբոսնո՞ւմ եք:

— Այո՛, զբոսնում եմ,— ասաց նա անկաշկանդ, բայց դեմքը սաքսոնաց:

— Զբոսնո՞ւմ եք, ուղղակի զբոսնո՞ւմ եք, զբոսնո՞ւմ եք:

— Այո, սըր:

— Որտե՞ղ եք զբոսնում: Ինչո՞ւ եք զբոսնում:

— Որպեսզի մաքուր օդ շնչեմ, որպեսզի տեսնեմ...

— Ձեր հասցե՞ն...

— Սուրբ Ջեյմսի հարավային փողոց, տասնմեկ:

— Մի՞թե ձեր տանը օդ չկա: Դուք օդափոխման հարմարանք ունե՞ք:

— Այո՛:

— Իսկ ձեր տանը հեռուստացույցային էկրան կա՞:

— Չկա՛:

— Չկա՞, — լսվեց թույլ մի ճռոց, որը հնչեց որպես ինքնամեղադրանք:

— Նստե՛ք մեքենա:

Նա սեղմեց դռան բռնակը և նայեց մեքենայի ներսը: Դա մի փոքրիկ խուց էր: Մի փոքրիկ, մութ բանտախցիկ՝ վանդակավոր պատուհանով: Պողպատահամ էր գալիս և կար ախտահանման հոտ:

Անառողջ մաքրության և մետաղի հոտն էր դա: Այնտեղ ոչ մի փափուկ բան չկար:

— Եթե դուք կին ունենայիք, որը կարողանար հաստատել ձեր ալիբին, — ասաց մետաղյա ձայնը: — Բայց...

— Դուք ինձ ո՞ւր եք տանելու:

Մեքենան երկմտեց, նրա էլեկտրական աչքերը կարծես յուրովի կարդում էին ինֆորմացիան: — Հետադիմական տենդենցների հետազոտման հոգեբուժական կենտրոն:

Նա ներս մտավ: Դուռը փակվեց մեղմ շրխկոցով: Աղոտ լապտերներով լուսավորելով ճանապարհը, մեքենան սահեց գիշերային փողոցներով:

Քիչ հետո նրանք անցան քաղաքում եղած միակ տան առջևով, որի պատուհանները ողողված էին էլեկտրական լույսերով: Ցուրտ խավարի մեջ ամեն մի պատուհանը դեղին և տաք մի քառակուսի էր:

— Դա իմ տունն է, — ասաց Լեոնհարդ Միդը:

Նրան ոչ ոք չպատասխանեց:

Մեքենան սլացավ դատարկ փողոցներով, այդ ցամաքած գետերի հուններով, իր ետևում թողնելով դատարկ մայրերով դատարկ փողոցները... Եվ այդ նոյեմբերյան ցուրտ գիշերվա մեջ չէր լսվում ոչ մի ձայն, և ոչ մի շարժում նկատելի չէր: